

Begrepp, definition jämför Socialstyrelsens termbank http://termbank.socialstyrelsen.se/	Förklaring
”Artikel saknar ATC”	Denna post innehåller artiklar som saknar ATC-kod. Kan förekomma i rapporterna Följsamhet till Kloka Listan, Topplistor och Trendrapporter. I dessa fall finns en länk i rapporten till en lista över de artiklar som saknar ATC-kod i aktuellt urval.
ATC-kod	ATC står för Anatomical Therapeutic Chemical Classification System. Internationellt klassifikationssystem för gruppering av läkemedel i fem nivåer. Fastställs av WHO (www.whocc.no). Läkemedlen indelas efter anatomisk huvudgrupp (1-ställig), terapeutisk undergrupp (3-ställig), farmakologisk undergrupp (4-ställig), kemisk undergrupp (5-ställig) och kemisk substans (7-ställig). Humanläkemedel har ATC-koder som börjar med en bokstav A-V. Bokstäverna W-Z används för klassificering av icke-läkemedel. ATC-koder som börjar med Q är veterinärläkemedel. För uppgift om vilken ATC-kod ett visst läkemedel har, se FASS, www.fass.se .
AUP, AIP	AUP = apotekens utförsäljningspris, officiellt pris före eventuella tillverkarabatter. AIP = apotekens inköpspris. Differensen mellan AIP och AUP är apotekens handelsmarginal och bestäms av TLV för receptbelagda läkemedel, stomi- och förbrukningsartiklar som ingår i högkostnadsskyddet.
Basläkemedel	Begrepp inom SLL för vanliga läkemedel för sjukdomar som i stor utsträckning hanteras i primärvården och vars läkemedelsgrupper därför finns representerade i Kloka Listan. För lista över aktuella basläkemedel, se Basläkemedel SLL 2018 . <i>Jfr. motsatsen Specialläkemedel.</i>
Belopp - rekvisition	Rekvissionskostnad anges i form av nettobelopp (fr.o.m. 2010), dvs. bruttobelopp minus upphandlingsrabatter, för huvuddelen av läkemedlen. Kostnader för rekvirerade läkemedel anges exklusive moms.
Benchmarking	Utvärdering av en verksamhet i förhållande till andra inom ett visst verksamhetsområde
DDD, definierade dygnsdoser	Den förmodade genomsnittliga dygnsdosen då läkemedlet används av en vuxen vid läkemedlets huvudindikation. Fastställs av WHO. DDD finns fastställd framförallt för perorala läkemedel och anges ofta i mängd aktiv substans alternativt i antal enheter, dvs. tabletter, milliliter etc. För fasta kombinationer av flera läkemedel anges DDD i enheter. Vissa läkemedelsgrupper saknar fastställda DDD, t.ex. cytostatika och vacciner. Aktuella DDD finns på www.whocc.no .
DDD/TID, DDD/TIND	DDD per tusen invånare och dag. Antal dygnsdoser fördelat på befolkningen. Mått som möjliggör jämförelser i volym mellan områden kontrollerade för olika stora befolkningsunderlag eller mellan olika år inom samma område vid befolkningstillväxt.
Dosdispenserade läkemedel	Dosförpackade läkemedel, vanligtvis maskinellt, avsedda för

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	enskild patient. Tabletter och kapslar att intas vid samma tillfälle läggs i påse märkt med patientens namn och tidpunkt för dosintag. Förbrukningen återges i statistiken som receptförsäljning. En receptpost av dosförpackade läkemedel motsvarar normalt 14 dagars förbrukning.
Dosrecept	Används vid förskrivning av läkemedel till patient som får dosförpackade läkemedel. En receptpost av dosförpackade läkemedel motsvarar normalt 14 dagars förbrukning.
DC90%, DR90%	Anger det antal läkemedel som motsvarar 90 procent av användningen mätt i kronor (DC90%) respektive antal recept (DR90%). De följsamhetstal till Kloka Listan som genereras i DC90%- och DR90%-rapporterna saknar praktisk användning.
DU90%	Drug Utilization 90%. Metod för uppföljning av följsamhet till lokala läkemedelsrekommendationer vid i första hand förskrivning på recept. Måttet baseras på vad som är uthämtat från apotek. Resultatet inkluderar enbart läkemedel med definierad dygnsdos, DDD. DU90% anger det antal läkemedel som svarar för 90 procent av volymen mätt i DDD. Följsamhet till Kloka Listan beräknas på den sammanlagda uthämtade DDD-volymen för läkemedlen inom DU90%. Resultatet anges som volymandelen rekommenderade läkemedel. I SLL sker kvalitetsuppföljning enligt DU90% enbart på 7-ställig ATC-kodsnivå (dvs. substans) och omfattar därmed inte specifik produkt/preparat eller läkemedelsform. Således påverkas inte utfallet av utbytessystemet för likvärdiga produkter.
EK	Elektronisk Katalog, en elektronisk katalogtjänst inom SLL. I läkemedelsuppföljningen ligger strukturen i EK till grund för verksamhetsuppdelning.
E-recept, elektroniskt recept	Recept som överförs från förskrivare till apotek via dator eller motsvarande enligt fastställt och strukturerat format.
Expeditionsdatum	Datum för uthämtning av recept. Används normalt för tidsavgränsning vid läkemedelsuppföljning.
Ex tempore-beredning	Läkemedel med viss form och styrka som tillverkas på apotek/ tillverkningslaboratorium för ett visst tillfälle, för en viss patient eller sjukvårdsavdelning.
Fakturerad kostnad	Utdebiterad kostnad för öppenvårdsläkemedel för verksamheter med kostnadsansvar, <i>se även KÖL</i>
Förmånskostnad	Benämns SLL-kostnad i rapporterna. Landstingets kostnad för den allmänna läkemedelssubventionen av respektive receptköp, dvs. förmånsdelen av totalbeloppet för varje receptköp. Förmånskostnad = totalbelopp minus patientens egenavgift.
Förskrivare	Person med behörighet att utfärda recept, dosrecept, hjälpmedelskort eller livsmedelsanvisning
Förskrivningsdatum	Datum för förskrivning/utfärdande av recept. Används i Läkemedelsuppföljning endast i rapporten "Vilka förskriver på gällande arbetsplatskoder", över vilka förskrivarnamn som förekommit på recept med verksamhetens arbetsplatskod under vald period.
Försäljning recept	Transaktion på apotek vid försäljning mot recept eller

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	dosrecept. Avser ett uttag av ett förskrivet läkemedel. Uttag av läkemedel för långtidsbruk på recept respektive dosrecept, avser oftast tre månaders respektive 14 dagars förbrukning.
Försäljning rekvisition	Transaktion på apotek vid leverans mot rekvisition av en orderrad. Transaktionsuppgiften omfattar endast levererad vara; art, mängd och bruttobelopp samt mottagande enhet. Så kallad slutenvårdsrekvisition avser leverans från sjukhusapotek oavsett vem som är mottagare.
Generiskt läkemedel, generikum	Läkemedel med samma aktiva substans som annat läkemedel och där läkemedlen kan anses likvärdiga. Läkemedelsuppföljning inom SLL sker på 7-ställig ATC-nivå (ATC7), dvs. substansnivå. Det påverkar därför inte följsamheten till Kloka Listan om apoteket bytt generika.
GLN-kod (beställarnummer)	Global Location Number. Lokaliseringsnummer som används för att på ett entydigt sätt identifiera en verksamhet. En GLN-kod är en 13-ställig kod som ersatt det tidigare 11-ställiga kundnumret. Till skillnad från ett kundnummer är det inte möjligt att utläsa sjukhus/klinik/avdelning från en GLN-kod. Däremot är GLN-koden kopplad till en position i EK, <i>se EK</i> .
Högekostnadsskydd	Förmånssystem som innebär reduktion av kostnaden vid köp av förmånsberättigade varor. <i>Se även Läkemedelsförmån</i> . Individens högekostnadsskydd bygger på ett trappstegssystem där den maximala egenavgiften är 2250 kronor under en tolv månadersperiod. <i>Se även beskrivning i dokumentet Frågor och svar</i> .
Individer, antal läkemedelsförbrukare	Volymmått för antalet utköpare av receptförskrivet läkemedel
Kostnadsfria läkemedel för patienten	Vid köp av läkemedel mot recept är insulin och blodärpreparat generellt kostnadsfria för patienten. Dessutom är läkemedel förskrivna enligt Smittskyddslagen SML helt kostnadsfria. Det gäller bland annat vissa antibiotika, läkemedel mot HIV och läkemedel mot hepatit C. SLL har därutöver särskilt beslutat om att bland annat vissa läkemedel till psykiatriska patienter utan sjukdomsinsikt ska lämnas ut kostnadsfritt. Sedan 1 januari 2016 är receptförskrivna läkemedel och varor inom förmånen kostnadsfria till barn och ungdomar upp till 18 år.
Kronor	Måttenhet för totalbelopp, förmånskostnad och egenavgift
Kronor/DDD	Kvotmått som möjliggör kostnadsjämförelser mellan relativt likvärdiga läkemedel. Då DDD-måttet inte med nödvändighet är baserat på i Sverige förekommande dosering och inte alltid speglar ekvipotens mellan olika läkemedel bör måttet kronor/DDD användas endast om det bedöms vara relevant.
Kronor/receptpost	Kvotmått för kostnadsjämförelser
Kvotmått, kvalitet	Surrogatmått på kvalitet av läkemedelsförskrivning inom ett geografiskt område eller vårdgivarenhet för att möjliggöra jämförelse mellan olika områden/enheter där man inte känner till det absoluta antalet behandlade patienter eller antalet patienter som behandlats med viss diagnos. Kvotmått såsom andelen naproxen av cox-hämmare kan ha visst värde för benchmarking och uppföljning men bör tolkas med försiktighet vid små volymer. Det ger heller inget svar på om

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	respektive läkemedel varit insatta på relevant indikation.
KÖL	Kostnadsansvar öppenvårdsläkemedel. Benämningen på det decentraliserade kostnadsansvaret som innebär att vårdgivare i öppenvården stegvis ska ta över en del av kostnadsansvaret för läkemedel från hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
Licensläkemedel	Läkemedelsprodukt som inte är godkänd för den svenska marknaden. Får endast försälas efter särskilt tillstånd från Läkemedelsverket. Vissa licensläkemedel saknar ATC-kod. Licensläkemedel är per definition specialläkemedel, <i>se Specialläkemedel</i> .
Läkemedelsförmån	Förmånssystem som innebär reducering av kostnaden vid köp av förmånsberättigade varor via recept, hjälpmedelskort eller livsmedelsanvisning. TLV beslutar vilka läkemedel och andra varor som ska omfattas av läkemedelsförmånerna. För läkemedel och andra varor som ingår i läkemedelsförmånerna betalar individen högst 2250 kronor under en tolv månadersperiod. <i>Se även beskrivning i dokumentet Frågor och svar.</i>
Läkemedelsnära	Med läkemedelsnära produkter avses medicintekniska produkter som behövs för att tillföra kroppen läkemedel och för egenkontroll av medicinering samt för stomivård
Läkemedelsregistret (Socialstyrelsens läkemedelsregister)	Databas över samtliga försäljningstransaktioner avseende recept och dosrecept för hela landet. Innehåller data från och med 1 juli 2005 med personnummer i krypterad form. Registret får användas för forskning, epidemiologiska undersökningar och statistik. Uppgifter på landstingsnivå saknas för läkemedel enligt SML (smittskyddslagen) då recepten vanligtvis saknar fullständiga personnummer.
Läkemedelssubvention	Staten subventionerar läkemedel och andra varor som ingår i läkemedelsförmånerna. <i>Se även Läkemedelsförmån</i> . För vissa varor och patientgrupper finns särskilda bestämmelser om kostnadsfrihet: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Personer som vid expeditionstillfället inte fyllt 18 år ▪ Preventivmedel för personer som vid expeditionstillfället inte fyllt 21 år (från och med 1 januari 2017) ▪ Förbrukningsartiklar för tillförsel av läkemedel eller egenkontroll av medicinering ▪ Insulin till vissa (de flesta) diabetespatienter Läkemedel som förskrivs enligt smittskyddslagen ska expedieras kostnadsfritt till patienten. Landstingen kan välja att subventionera läkemedel och andra varor som inte ingår i den vanliga läkemedelsförmånen till vissa individer och patientgrupper och särskilda skäl finns. Det handlar exempelvis om preventivmedel för ungdomar och läkemedel för psykiskt sjuka vuxna. Olika regler gäller i de olika landstingen. <i>Se även dokumentet Frågor och svar.</i>
Nettopris	För upphandlade läkemedel är nettopriset det faktiska priset på en vara efter avdragen upphandlingsrabatt. Gäller endast för rekviderade läkemedel. Infördes i SLL från 2010. <i>Se även</i>

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	<i>Upphandlingsrabatter.</i>
NPL-ID	Unikt identifikationsnummer i Nationellt Produktregister för Läkemedel (NPL) för en produkt. Fastställs av Läkemedelsverket i samband med en ny ansökan om godkännande. Används för närvarande inte i läkemedelsuppföljningen men finns i varuregistret för läkemedel i VAL-databasen.
NPL-pack-ID	Unikt identifikationsnummer i Nationellt Produktregister för Läkemedel (NPL) för en viss förpackning av en produkt. Fastställs av Läkemedelsverket i samband med en ny ansökan om godkännande. Används för närvarande inte i läkemedelsuppföljningen men finns i transaktionsposterna och varuregistret för läkemedel i VAL-databasen.
OTC	”Over the counter”, benämning för läkemedel som försäljs receptfritt
Parallellimporterat läkemedel	Läkemedelsprodukt som tillverkats för annat EU-land men ompackats för försäljning i Sverige. Får försäljas efter godkännande av Läkemedelsverket. Det parallellimporterade läkemedlet ska i stort sett överensstämja med originalläkemedlet. Dock accepteras vissa avvikelser som av Läkemedelsverket inte bedöms ha någon nämnvärd terapeutisk betydelse, t.ex. annan färg, storlek, form, m.m. Ibland förekommer skillnader i förpackningstyp och märkning samt text/språk på förpackningen. Parallellimporterade läkemedel ingår i utbytessystemet. Läkemedelsuppföljning inom SLL sker på 7-ställig ATC-nivå (ATC7), substansnivå. Det påverkar därför inte följsamheten till Kloka Listan om patienten får parallellimporterat läkemedel.
Preparat	Produktnamn, beredningsform, styrka samt innehavare av godkännandet för försäljning
Produkt (handelsnamn)	Producentens benämning av färdigt läkemedel
R12, rullande 12	Ett alternativt sätt till att presentera data per kalenderår. Avser summering av de senaste 12 månaderna. T.ex. om den aktuella månaden är mars 2018 innebär R12 perioden mars 2018 och 11 månader bakåt, dvs. april 2017 till mars 2018. Detta sätt att presentera data är användbart om det finns stora variationer beroende på säsong, t.ex. vid antibiotikaförskrivning.
Receptbelagt	Läkemedel som endast får försäljas mot recept. Urskiljs inte i statistiken i läkemedelsuppföljningen.
Receptfritt	Läkemedel som får försäljas utan recept. Receptfritt läkemedel kan vara prisförhandlat med TLV och får då försäljas mot recept med subvention. Det är vanligt att vissa varor och förpackningar är särskilt avsedda för receptfri försäljning och är då ofta inte prisförhandlade. Det kan gälla småförpackningar av läkemedel som i större förpackningar ingår i förmånssystemet. Urskiljs inte i statistiken i läkemedelsuppföljningen.
Receptpost, receptrad, recipe	Volymmått för receptläkemedel motsvarande ett uttag av ett läkemedel på ett recept. En receptpost kan därmed innefatta en eller flera förpackningar av samma läkemedel inom ramen för

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	ett förskrivet uttag. Lämpligt volymmått för läkemedel som ges i kurer och vid behov (t.ex. antibiotika och sömnmedel) samt för läkemedel som saknar DDD eller ges i varierad dosering.
Receptregistret	Den fullständiga databasen över apotekstransaktioner för recept som med krypterade individdata ligger till grund för Socialstyrelsens Läkemedelsregister. Begreppet ”Receptregistret” används även för den databas över avidentifierade läkemedelstransaktioner, vilken är sökbar i VAL avseende personer i Stockholms län, och för hela riket i eHälsomyndighetens statistiksystem Concise.
SLL-kostnad	Förmånskostnad. Landstingets kostnad för den allmänna läkemedelssubventionen av respektive receptköp, dvs. förmånsdelen av totalbeloppet för varje receptköp. SLL-kostnad = totalbelopp minus patientens egenavgift.
Specialläkemedel	Läkemedel som inom SLL inte ingår i begreppet basläkemedel, t.ex. läkemedel som i huvudsak förskrivs inom specialiserad vård. För aktuell lista över basläkemedel, se Basläkemedel SLL 2018 .
Substans, substansnamn	Substansnamn i klartext. Benämning av läkemedel på 7-ställig ATC-nivå (ATC7).
Synonymt läkemedel	Läkemedel med samma aktiva substans som annat läkemedel och där läkemedlen kan anses likvärdiga, <i>se även Generiskt läkemedel</i>
Särläkemedel (orphan drugs)	Status som läkemedelsföretag kan ansöka om sedan år 2000 för läkemedel mot ovanliga sjukdomar (< 5/10 000 invånare). Omfattas inom EU av särskilda stöd och stimulansåtgärder för utveckling, då det låga patientantalet gör det oattraktivt för företag att satsa på läkemedel inom detta område. Försäljs på samma sätt som andra läkemedel och de syns inte på något särskilt sätt i läkemedelsstatistiken.
TLV	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (www.tlv.se), f.d. Läkemedelsförmånsnämnden. Statlig myndighet som beslutar om vilka läkemedel och förbrukningsartiklar som ska ingå i läkemedelsförmånerna/högekostnadsskyddet. De ansvarar också för reglerna för utbyte av läkemedel på apotek.
Totalbelopp recept, totalkostnad	Summa av förmånskostnad (dvs. den allmänna läkemedelssubventionen) och eventuell egenavgift vid recepttransaktion eller beredning av en leverans dosförpackade läkemedel. Kostnader för läkemedel som lämnas ut mot recept anges exklusive moms.
Totalbelopp rekvisition	Rekvissionskostnad anges i form av nettobelopp (fr.o.m. 2010), dvs. bruttobelopp minus eventuella upphandlingsrabatter. Kostnader för rekvirerade läkemedel anges exklusive moms.
Uppdrag	Tecknas med Stockholms läns landsting. Läkemedelskostnader faktureras vårdgivaren en gång i månaden via FUL, Faktureringsunderlag läkemedel.
Upphandlingsrabatter	Avser tillverkarrabatter för rekvirerade läkemedel enligt anbud och upphandlingsavtal. Före 2010 beräknades och utbetalades

Begrepp och definitioner inom läkemedelsuppföljning

	rabatterna påföljande år, men nu dras de direkt på priset för aktuell förpackning, s.k. nettopris, <i>se Nettopris</i> .
Utbytbara läkemedel	Läkemedelsverket beslutar på produktnivå vilka läkemedel som är utbytbara och publicerar en lista över grupper av utbytbara läkemedel. Vid receptexpediering är apoteken skyldiga att byta det förskrivna läkemedlet mot det billigaste likvärdiga läkemedel som finns tillgängligt (om inte förskrivaren, farmaceuten eller patienten har motsatt sig utbyte). Endast läkemedel som ingår i läkemedelsförmånerna (högekostnadsskyddet) kan bytas ut. För mer information se https://lakemedelsverket.se/utbytbaralakemedel <i>Se även Generiskt läkemedel</i>
VAL	SLL:s datalager för uppföljning av vårdhändelser i SLL. Innehåller bland annat läkemedelsdata med uppgifter om försäljning mot recept och rekvisition för personer mantalsskrivna i Stockholms län respektive från apotek i Stockholms län. Härifrån hämtas de data som visas i läkemedelsuppföljningen i GUPS.
Varunummer	Nummerserie för varor inom främst läkemedelsområdet som är tryckta på förpackningarna
Varurad	Beställningsrad på rekvisition och då omfattande en vara men kan också avse en receptrad, <i>se Receptpost</i>
Volym läkemedel	<i>Se DDD och Receptpost</i> . Det mest vedertagna volymmåttet DDD saknas för många läkemedel. DDD är olämpligt för läkemedel som i hög grad används till både vuxna och barn och då i vitt skilda doser, t.ex. antibiotika. Individdata möjliggör att mäta volymen läkemedel sålda mot recept som antal brukande individer.
Övriga varor inom förmånen	Varor som inte är läkemedel men som täcks av den nationella läkemedelsförmånen som styrs av TLV